

Ο Άγιος Νεκτάριος και η Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου (Μέρος 1)

[/ Πεμπτούσια](#)

Στο Αρχείο της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου ανευρέθησαν 11 ανέκδοτες επιστολές του Αγίου Νεκταρίου Κεφαλά Μητροπολίτου Πενταπόλεως του λαοφιλούς Αγίου της Αίγινας.

Στο άρθρο αυτό θα παρουσιάσουμε αυτές τις επιστολές. Θερμές ευχαριστίες εκφράζω και την ευγνωμοσύνη μου προς α) τον πανοσιολογιώτατο καθηγούμενο της Ι.Μ. Βατοπεδίου, Αρχιμανδρίτη Εφραίμ, β) το σεβαστό γέροντα της Ι.Μ.Β. Ιωσήφ μοναχό, από τους οποίους είχα την ευλογία να δημοσιεύσω τις επιστολές, και γ) τον αιδεσιμολογιώτατο πρωτοπρεσβύτερο π. Θεόδωρο Ζήση, καθηγητή της Θεολογικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.) για τη συμβολή και καθοδήγηση του.

Κατά το δεκατετραετές διάστημα (1894-1907) κατά το οποίο ο Άγιος Νεκτάριος διετέλεσε διευθυντής της Ριζαρείου Σχολής έγραψε και εξέδωσε ένα μεγάλο αριθμό από τις αξιόλογες εργασίες του. Για την έκδοση των συγγραμμάτων του απαιτείτο μεγάλο χρηματικό ποσό το οποίο ο Άγιος δεν είχε.

ΣΤΡΟΦΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε τη στροφή του Αγίου προς τα μοναστήρια για οικονομική υποστήριξη της συγγραφικής του εργασίας υπέρ της Εκκλησίας και του πληρώματος αυτής (Επιστολή 9η).

Ο Άγιος έκτος από τη Ιερά Μονή Βατοπεδίου είχε αλληλογραφία και μ' άλλες Μονές του Αγίου Όρους. Το γεγονός αυτό δεν είναι τυχαίο.

Εραστής του μοναχικού βίου, είχε ενταχθεί στο 27ο έτος της ηλικίας του σε μοναστική αδελφότητα. Και παρόλο που μετά από τριετία άφησε το χώρο της μοναστικής ζωής και της απερίσπαστης εντρύφησης στην εν Χριστώ ζωή, για να εργασθεί στους κόλπους της Εκκλησίας, παρέμεινε γνήσιος εραστής του μοναχικού βίου μεταδίδοντας την ευσέβεια του στους άλλους με τη διδασκαλία και το παράδειγμα του.

Έτσι δικαιολογείται η στροφή του αυτή.

Οι 11 επιστολές που δημοσιεύουμε είναι ημερομηνίας 3 Ιουλίου 1900 (η 1η επιστολή) μέχρι 30 Ιουνίου 1906 (η 11η -τελευταία- επιστολή)· και απευθύνονται προς τους επιτρόπους της Ιερά Μονή Βατοπεδίου.

Ο Άγιος ζητά την οικονομική υποστήριξη από τη Μονή αρχικά για την έκδοση του έργου του «Χριστολογία» και αργότερα για την έκδοση του έργου του «Η αθανασία της ψυχής και τα Ιερά Μνημόσυνα».

Φαίνεται ότι η Ιερά Μονή Βατοπεδίου είχε την οικονομική άνεση· γι' αυτό πρόθυμα και σύντομα ανταποκρίθηκε στην αίτηση του Αγίου για την έκδοση και των δύο έργων.

Ο Άγιος αδιαλείπτως ευχαριστεί την Ιερά Μονή Βατοπεδίου για την εκ μέρους της υποστήριξη, η οποία όχι μόνο εκφράζει τη φιλία και την υπόληψη της προς το πρόσωπο του Αγίου αλλά και τα αγαθά και φιλόμουσα συναισθήματα της, τα οποία εκδηλώνει συχνά και με πολλούς τρόπους για την υποστήριξη της Ιεράς μας Θεολογίας και της Ελληνικής Παιδείας (Επιστολή 3η).

ΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΙΕΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΘΟΥ

Η συγγραφή και έκδοση εργασιών από τον Άγιο εκπλήρωνε τον ένθεο πόθο του να ενδυναμώσει πνευματικά το πλήρωμα της Εκκλησίας.

Η πολλή αμάθεια που μάστιζε το λαό και τον κλήρο καθώς και η έλλειψη βιβλίων κατά την εποχή του δεν μπορούσαν να περάσουν απαρατήρητα από τον Άγιο.

Τον έθλιβε πραγματικά η διαπίστωση ότι το πλήρωμα της Εκκλησίας έπασχε - «Η γενική σχεδόν διασάλευσις των πεποιθήσεων των αποπλανηθέντων υπό της καινής

απάτης...» (Επιστολή 7η).

Γι' αυτό ο θεόσοφος Ιεράρχης ως «αληθώς εργάτης της αρετής» παρέδωσε στην Εκκλησία μια ογκωδέστατη συγγραφική εργασία ως εκπλήρωση του Ιερού του πόθου να εργάζεται «υπέρ των αδελφών και υπέρ της δόξης του Θεού» (Επιστολή 11η).

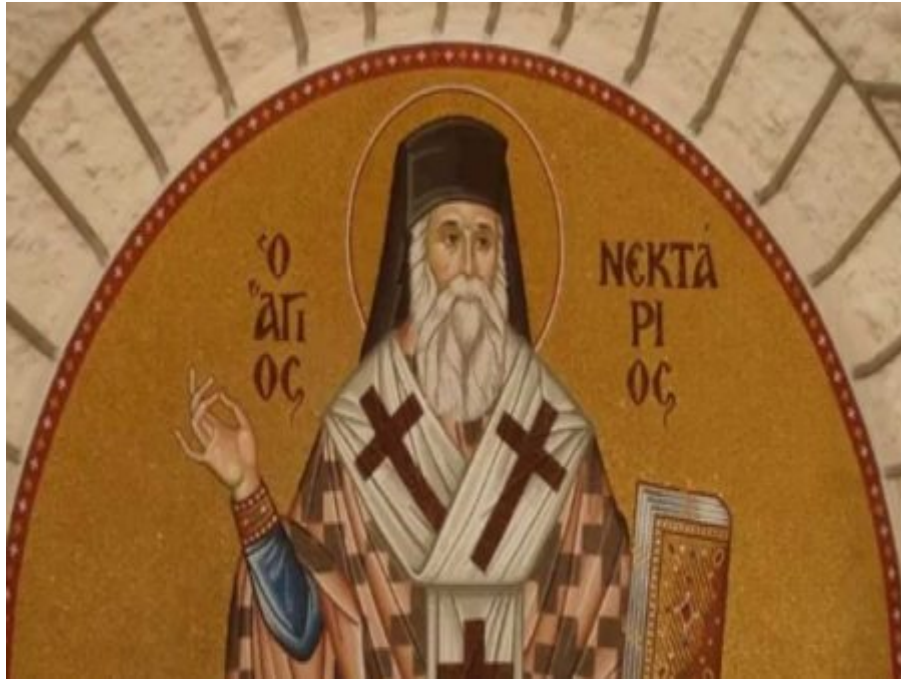
Η θεολογική του παραγωγή χαρακτηρίζει τον Άγιο ως συνεχιστή της ελληνικής πατερικής παραδόσεως.

Επίσης η ίδια χαρακτηρίζεται από την πρωτοτυπία για την εκλογή των θεμάτων, πολλά από τα οποία όχι μόνο για πρώτη φορά πραγματεύθηκε ο Άγιος, αλλά και μεταξύ πολλών δεν βρήκε καν μέχρι τώρα το συνεχιστή της σχετικής έρευνας. (Μπρατσιώτης, Καθ. Παν., «Ο Άγιος Νεκτάριος Κεφαλάς», Ι.Μ. έκδοση. 1985, σελ. 241).

Στις εκδιδόμενες επιστολές, σχετικά με το θέμα αυτό παρατηρούμε τα εξής:

- Ο Άγιος χαρακτηρίζει το έργο του σπουδαίο και ωφέλιμο (έπ. 1)· επίσης ως «θεοφιλή εργασία» (Επιστολή 9η)
- Υποστηρίζει με το έργο του την Θεολογία και την Ελληνική Παιδεία (Επιστολή 3η)
- Κινούμενος από θρησκευτικό ζήλο επιδιώκει με την έκδοση των έργων του να στηρίξει τις διασαλευθείσες πεποιθήσεις των πιστών, διδάσκοντας αυτούς τις αγνοούμενες αλήθειες της Αγίας μας Εκκλησίας (Επιστολή 7η).
- Με την ενίσχυση του Κυρίου δεν κουράζεται να γράφει και να δημοσιεύει. Η ευχαρίστηση ότι εργάζεται για την Εκκλησία και για τη δόξα του Θεού, είναι η μεγαλύτερη του αμοιβή (Επιστολή 11η).

Το κείμενο των ανέκδοτων επιστολών είναι το εξής:

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 1

τη 3 Ιουλίου 1900

Προς τους Οσιωτάτους Επιτρόπους της Ιεράς και Σεβασμίας

Μονής του Βατοπεδίου εις Άγιον Όρος

Μετά τον εν Χριστώ αδελφικόν ασπασμόν λαμβάνω το θάρρος να απευθύνω προς την υμετέραν αδελφικήν αγάπην παράκλησίν τινα προς υποστήριξιν έργου μου τινος, ούτινος εγκλείστως αποστέλλω πίνακα του περιεχομένου, εν ω αναγράφεται άπασα η του βιβλίου ύλη και καταφαίνεται η μεγάλη αυτού σπουδαιότης και η μεγάλη ωφέλεια η προκύψουσα εκ της διαδόσεως αυτού.

Η υμετέρα Ιερά Μονή ευπορούσα συν Θεώ Αγίω και αείποτε προθύμως υποστηρίζουσα ομοίων αγαθών έργων την εκτύπωσιν και διάδοσιν, ευελπιστώ ότι θέλει αποδεχθή ευμενώς και την εμην αίτησιν και θέλει υποστηρίξει την εκτύπωσιν έργου τσούτον σπουδαίου και ωφελίμου.

Επί τη πεποιθήσει ταύτη εμμένων ευχαριστώ εκ προοιμίων τη Σεβαστή Ιερά Μονή του Βατοπεδίου και διατελώ προς Θεόν ευχέτης διάπυρος

† ο Πενταπόλεως Νεκτάριος

ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α.΄

Περί του θείου χαρακτήρος και του απολυτρωτικού έργου του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού.

Κεφάλαιον Α.΄

Περί του Σωτήρος και λυτρωτού του ανθρωπίνου γένους. Περί του Υιού του ανθρώπου· ότι ο Ι.Χ. εστίν η οδός, η αλήθεια και η ζωή. Ότι το όνομα, Υιός ανθρώπου, εστί το όνομα, δι ου ευηγγελίσθη η ανθρωπότης τον μέλλοντα Σωτήρα και λυτρωτήν. Περί της προσδοκίας των εθνών.

Ότι της προσεγγίσεως του πληρώματος του χρόνου της πληρώσεως της προσδοκίας των εθνών, και περί των σημείων των μηνυόντων την έλευσιν του μέλλοντος λυτρωτού.

Περί του πληρώματος του χρόνου και της εμφανιζομένης απολύτου ανάγκης της ελεύσεως του λυτρωτού της ανθρωπότητος.

Κεφάλαιον Β.΄

Περί αιωνίου ζωής και ότι αυτή εύρηται εν τη επιγνώσει της αποκαλυφθείσης αληθείας.

Ότι ο πόθος της αιωνίου ζωής, ων έμφυτος, εστίν αληθής. Ότι ο άνθρωπος επεζήτησεν αείποτε την αίώνιον ζωήν.

Κεφάλαιον Γ.΄

Περί της ελεύσεως του Σωτήρος και των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων αυτού.

1) Ότι επληρώθη ο διακαής του ανθρώπου πόθος.

2) Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Σωτήρος του πληρούντος τους πόθους της καρδιάς του γινώσκοντος αυτόν.

Κεφάλαιον Δ.΄

Περί της αναγκαιότητας της εις Χριστόν Ιησούν τον Υιόν του Θεού πίστεως.

1) Ότι ουδείς επιγινώσκει τον Υιόν ειμή ο Πατήρ· ουδέ τον Πατέρα τις επιγινώσκει ειμή ο Υιός και ω εάν βούληται ο Υιός αποκαλύψαι (Ματθ. ια΄, 27).

2) Ότι η πίστις προς τον Υιόν του Θεού και η γνώσις Αυτού καθιστά ημίν γνωστόν τον Θεόν Πατέρα και χαρίζεται ημίν την αιώνιον ζωήν και αναδεικνύει ημάς τέκνα Θεού κατά χάριν διά της υϊοθεσίας της διά Ιησού Χριστού γενομένης (Εφεσ. α΄, 5).

3) Ότι η αίώνιος ζωή εύρηται εν τη πίστει προς τον Σωτήρα Ιησούν Χριστόν.

Κεφάλαιον Ε.΄

Η φωτεινότης της χριστιανικής πίστεως.

Μαρτυρίαί της φωτεινότητος της χριστιανικής πίστεως.

Ανάπτυξις των μαρτυριών της φωτεινότητος της χριστιανικής πίστεως.

1) Ότι η εις Χριστόν πίστις είναι φωτεινή.

2) Η εις Χριστόν πίστις ως οδηγός προς γνώσιν, ως πίστις λογική, είναι φωτεινή.

3) Η εις Χριστόν πίστις είναι φωτεινή, διότι αναπτύσσει θερμήν αγάπην προς το περιεχόμενον της πίστεως του πιστεύοντος εις Αυτόν.

- 4) Η προς τον Χριστόν πίστις είναι φωτεινή, διότι τίκτει την ελπίδα προς τον Θεόν.
- 5) Η εις Χριστόν πίστις είναι φωτεινή, διότι κοσμεί τον πιστόν μετά χάριματος του Αγίου Πνεύματος.
- 6) Η εις Χριστόν πίστις είναι φωτεινή, διότι φέρει τους καρπούς του Αγίου Πνεύματος.
- 7) Η φωτεινότης της χριστιανικής πίστεως μαρτυρουμένη εκ της διαπλαστικής αυτής δυνάμεως.
- 8) Η εις Χριστόν πίστις είναι φωτιστική, διότι το φως αυτής έκκέχυται εν ταίς Αγίαις Γραφαίς και διαυγάζει τους εσκοτισμένους οφθαλμούς της διανοίας.
- 9) Η πίστις των χριστιανών είναι φωτεινή και φωτιστική, διότι μεταδίδωσι τω πιστώ ηθικήν ζωήν και φιλόσοφον λογισμόν.
- 10) Η εις Χριστόν πίστις είναι φωτεινή, διότι είναι αποκαλυπτική και επιβλητική. Η των εθνών Εκκλησία εστί τρανόν μαρτύριον της φωτιστικής και αποκαλυπτικής αυτής δυνάμεως.
- 11) Η φωτεινότης της χριστιανικής πίστεως μαρτυρουμένη εκ της δυνάμεως του Τιμίου Σταυρού.
- 12) Η φωτεινότης της χριστιανικής πίστεως μαρτυρουμένη εκ της Αναστάσεως του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού και του Αποστολικού έργου.
- 13) Η εις Χριστόν πίστις είναι φωτεινή, διότι κατίσχυσε.
- 14) Η εις Χριστόν πίστις είναι φωτεινή, διότι η Ιστορία μαρτυρεί την φωτεινότητα αυτής.
- 15) Η εις Χριστόν πίστις είναι φωτεινή και φωτιστική, διότι πληροφορεί τον νουν και πείθει την καρδίαν η φωτεινότης και η φωτιστική αυτής δύναμις μαρτυρείται υπό των Ιερών Γραφών της Παλαιάς Διαθήκης.
- 16) Η φωτεινότης της χριστιανικής πίστεως μαρτυρουμένη εκ της ταχείας διαδόσεως του χριστιανισμού εν όλω τω τότε γνωστώ κόσμω. Ιστορικοί μαρτυρίαί.

Κεφάλαιον ΣΤ.΄

Περί του θείου χαρακτήρος και του έργου του Κυρίου ημών Ίησού Χριστού.

Κεφάλαιον Ζ.΄

Περί του θείου χαρακτήρος του Σωτήρος ημών Ίησού Χριστού, εκ των Ιερών Γραφών.

- 1) Προφητεία περί του χαρακτήρος του Μεσαίου.
- 2) Χωρία του Ιερού Ευαγγελίου δεικνύοντα τον χαρακτήρα του Μεσσίου οίον περιέγραψαν οι προφήται.
- 3) Προφητεία περί των παθών, του θανάτου, της ενταφής και της Αναστάσεως του Μεσσίου.
- 4) Ότι ο του Μεσσίου θάνατος εστί εξιλασμός και διαλλαγή.

Κεφάλαιον Η.΄

Περί της θειότητος της χριστιανικής πίστεως.

Κεφάλαιον Θ.΄

Περί του λόγου της αθετήσεως των θαυμάτων.

- 1) Ότι η άγνοια του Θεού και του άνθρωπου εστί ο λόγος της αθετήσεως των θαυμάτων.
- 2) Ότι η έννοια του Θεού ως απολύτου δντος υποστηρίζει την εν τω κόσμω άποκάλυψιν αυτού εν τω κόσμω.
- 3) Ότι η άγαθότης του Θεού βούλεται την αποκάλυψιν αυτού εν τω κόσμω.
- 4) Περί της σχέσεως του Θεού προς τον άνθρωπον Ιδίως.
- 5) Περί του τρόπου, καθ' ον πραγματούται η θεία άποκάλυψις.

Κεφάλαιον Ι.΄

Ότι εκ μόνης της εις Χριστόν πίστεως η αιώνιος ζωή και ουκ εξ έργων νόμου.

- 1) Ότι ο νόμος εγένετο παιδαγωγός εις Χριστόν.
- 2) Ότι ο Θεός και τα έθνη εποδηγέτησεν εις επίγνωσιν της αληθείας.
- 3) Ότι ο Ιησούς Χριστός εστί εκείνος, ον έγγραψε Μωσής και οι Προφήται.

Κεφάλαιον ΙΑ.´

- 1) Περί του αιτηθέντος μεγάλου σημείου, δι ου εμαρτυρήθη η θεότης του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού.
- 2) Ο θείος χαρακτήρ του Σωτήρος Χριστού μαρτυρούμενος από του απολυτρωτικού έργου αυτού.

Κεφάλαιον ΙΒ.´

Περί του έργου της αποστολής του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού.

ΜΕΡΟΣ Β´

Περί της Άποκαλύψεως του Θεού εν τω κόσμω.

Κεφάλαιον Α.´

Η Αποκάλυψις του Θεού εν τω κόσμω μαρτυρουμένη εκ της πληρώσεως των Προφητειών.

- 1) Προφητεία περί της ελεύσεως του προσδοκώμενου Μεσαίου.

Κεφάλαιον Β.´

- 1) Ότι ο Ιησούς Χριστός ην Υιός Δαυίδ και Υιός Θεού.
- 2) Προφητεία περί της φυλής, γένους, οίκου, πατριάς και του τόπου της γεννήσεως του Μεσσία.
- 3) Αι προφητεία ευρούσαι την έκβασιν εν τω προσώπω του Ι.Χ. μαρτυρούσιν ότι Αυτός έστιν ο επηγγελμένος Λυτρωτής του κόσμου ότι εστί Θεός αληθινός, ότι ελήλυθε και ουδείς έτερος ελεύσεται.

Κεφάλαιον Γ.´

Προφητεία αναφερόμενοι προς τους Ιουδαίους λαβούσαι την έκβασιν κατά την πρόρρησιν.

- 1) Προρρήσεις του προφήτου Μωϋσέως.
- 2) Πλήρωσις των ευχών.
- 3) Πλήρωσις των καλών προρρήσεων επί της εποχής των Κριτών.

4) Πλήρωσις των προφητειών επί των βασιλέων.

5) Κατάραι και πλήρωσις αυτών.

6) Προφητεία των λοιπών προφητών των προαναγγειλάντων τοις υίοις Ισραήλ τας μέλλουσας αυτών τύχας.

7) Προφητεία περί της επιστροφής των δύο φυλών, Ιούδα και Βενιαμίν, από της αιχμαλωσίας Βαβυλώνος και απώλεια των δέκα φυλών εν τη αιχμαλωσία.

8) Προφητεία περί της καταστροφής της Ιουδαίας και της κακίας και απιστίας των Ιουδαίων.

9) Προφητεία περί της επιστροφής των εθνών εις Θεόν ζώντα.

Κεφάλαιον Δ.´

Προφητεία αναφερόμενοι προς τα έθνη τα πλησιόχωρα τα καταπολεμήσαντα και καταθλίψαντα τους υιούς Ισραήλ.

1) Αι περί της Νινευί προφητεία.

2) Περί του μεγέθους της Νινευί.

3) Περί της καταστροφής της πόλεως Νινευί.

4) Αι περί της Βαβυλώνος προφητεία και πλήρωσις αυτών.

Κεφάλαιον Ε.´

Περί του αποκαλυφθέντος Θεού εν τη Παλαιά Διαθήκη υπό το όνομα Ιεχωβά, ότι ούτος ην ο Υιός και Λόγος του Θεού Πατρός, ος επ´ έσχάτων των ημερών λαβών το ανθρώπινον πρόσλημμα, ειργάσατο την σωτηρίαν του ανθρωπίνου γένους.

Κεφάλαιον Στ.´

Περί της ιδρυθείσης βασιλείας του Θεού επί της γης και ότι αύτη ίδρυται εν τη Αγία του Θεού Εκκλησία.

1) Ότι ο αποκαλυφθείς εν τω κόσμω ίδρυσε διά της Εκκλησίας Αυτού βασιλείαν Ουρανών επί της γης.

2) Ότι ο αποκαλυφθείς Θεός αποκαλύπτεται εν τη Εκκλησία Αυτού και ότι τα Θεία Μυστήρια της Αγίας του Θεού Εκκλησίας μαρτυρούσι την θείαν Αυτού αποκάλυψιν, διότι δι' αυτών απεργάζεται την σωτηρίαν των πιστευόντων εις Αυτόν.

3) Ότι Αυτός εστί το Α και το Ω, η αρχή και το τέλος, ο των όλων Κύριος, ο δίκαιος Κριτής ο μέλλων να αποδώση εκάστω κατά τα έργα αυτού εν τη ημέρα της κρίσεως.

Τέλος

Εν Αθήναις τη 2η Ιουλίου 1900

† ο Πενταπόλεως Νεκτάριος.

Για την αντιγραφή των επιστολών και τον πρόλογο

ΑΝΤΡΗ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ-ΤΟΦΑΛΙΔΟΥ

Θεολόγος

Πηγή: Άντρης Χατζηκώστα-Τοφαλίδου, Άγνωστες επιστολές του Αγίου Νεκταρίου προς την Ιερά Μονή Βατοπεδίου, Περιοδικόν Ορθόδοξη Μαρτυρία, Έκδοσις Παγκυπρίου Συλλόγου Ορθοδόξου Παραδόσεως «Οι Φίλοι του Αγίου Όρους», Λευκωσία (αριθμός 41, Φθινόπωρο 1993), ISSN 1011 - 1719. vatopedi.gr